

RÖPORTAJ

Satoshi Ikeuchi:

“Ortadoğu’da Çin ve Diğer Asya Ülkeleri Arasında Rekabetin Olduğunu Düşünmüyorum”

ABDENNOUR TOUMI

Uzman ORSAM

“Çin’in Ortadoğu meselelerine temsili müdahalesi şu anda Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile eşit bir süper güç olma imajını desteklemesi bakımından başarılı sayılabilir.

Abdenmour Toumi: Pekin yönetiminin Riyad-Tahran ilişkilerinin normalleşmesinde ve nihayetinde Ukrayna savaşında oynadığı arabuluculuk rolü akabinde Çin kendisini Ortadoğu’da yeni güç olarak konumlandırıyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Satoshi Ikeuchi: Çin’in Ortadoğu meselelerine temsili müdahalesi şu anda Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile eşit bir süper güç olma imajını desteklemesi bakımından başarılı sayılabilir. ABD ile bir tür güvenlik ortaklığı olan Türkiye ve Suudi Arabistan gibi bölgesel güçler, ABD’den daha fazla güvenlik taahhüdü almak için Çin’i ABD’ye karşı kullanmak istiyorlar. Ancak ABD bu taktiğe kanmayacak ve Ortadoğu’da nüfuz için Çin ile rekabete girmeyecektir.

Günün sonunda Çin, bu ülkelere bazı geçici ekonomik faydalar dışında, güvenlik açısından derin ihtiyaç duydukları şeyleri sağla-

Kimdir?

Satoshi Ikeuchi

Satoshi Ikeuchi, Tokyo Üniversitesi İleri Bilim ve Teknoloji Araştırma Merkezinde (RCAST) Din ve Küresel Güvenlik Profesörü olarak görev yapmaktadır. RCAST Ortaya Çıkan Stratejiler İçin Açık Laboratuvarın (ROLES) kurucu başkanıdır. İslami siyasi düşünce ve Ortadoğu siyaseti üzerine çalışmaktadır. Kendisi 2009 yılında Woodrow Wilson Uluslararası Araştırmacılar Merkezinde misafir araştırmacı, 2010 yılında Cambridge Üniversitesi Clare Hall’da misafir araştırmacı ve 2022-2023 yıllarında Tel Aviv Üniversitesi Moshe Dayan Ortadoğu ve Afrika Çalışmaları Merkezinde kıdemli misafir araştırmacı olarak bulunmuştur.

mayacaktır. Mesela Çin, Yemen'deki Husilerin faaliyetlerini kısıtlayacak araçlara sahip olmayacak, İran'dan Husilere silah transferini kontrol edemeyecek ve İran-Suudi anlaşmasının ihlali hâlinde tarafları cezalandırma pozisyonunda olmayacaktır.

“

ABD Ortadoğu'ya her zaman geri dönebilir ancak bu dönüş sadece ABD içinde bir momentum oluştuğunda gerçekleşecektir ve bu illaki Ortadoğu ülkelerinin buna ihtiyaç duydukları bir zamanda olmayabilir. ABD bir süre için Ortadoğu'daki bölgesel güçlerin kendi aralarında denge bulmasını bekleyecektir.

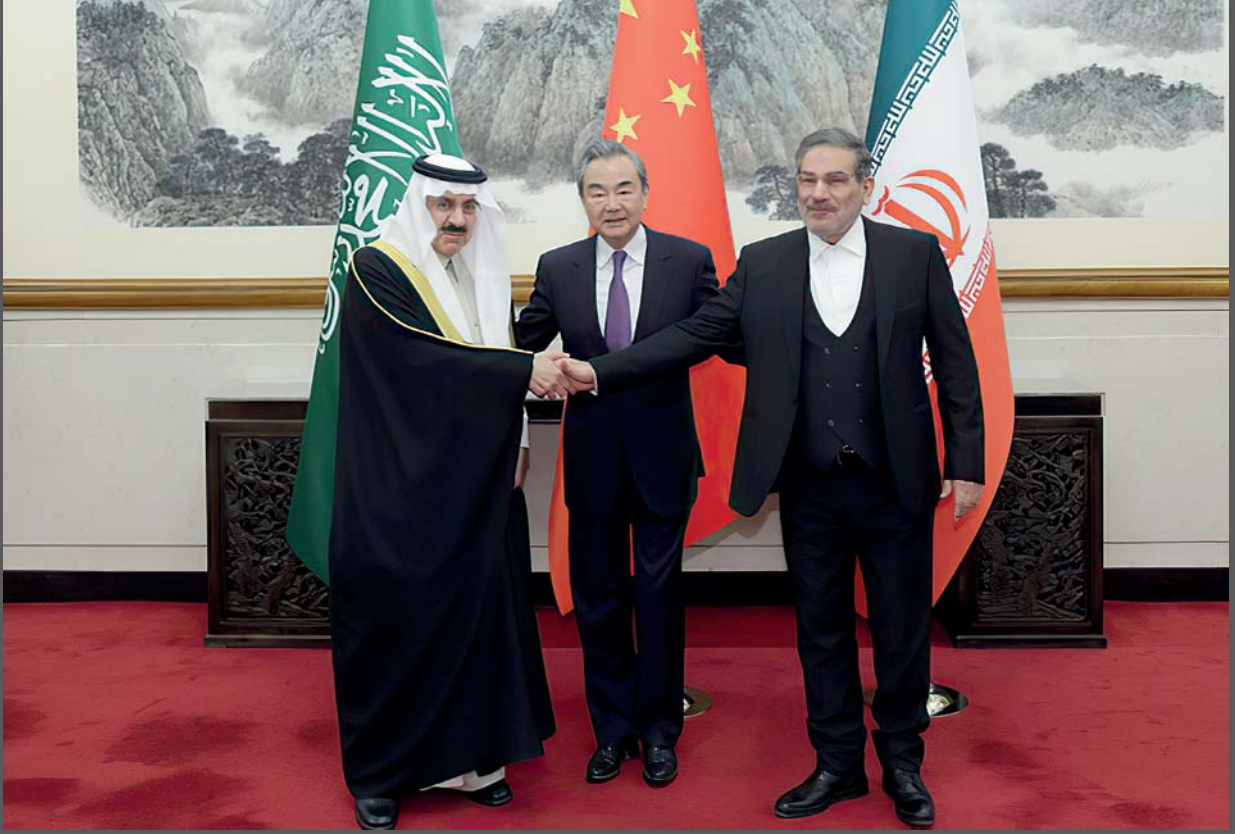
”

Abdenour Toumi: ABD'nin Ortadoğu'daki varlığı, özellikle 2021'de Afganistan'dan bir fiyasko ile çekilmesi ve geçen yaz Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin OPEC+ (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü dışındaki bazı üyeler) Anlaşması'na yarı itaatsiz yaklaşımları sonrasında azalmaktadır. Bu, bölgedeki ABD hegemonyasının sonunun başlangıcı mı? Yoksa buna ilişkin bir tahmin yürütmek için henüz çok mu erken?

Satoshi Ikeuchi: ABD Ortadoğu'ya her zaman geri dönebilir ancak bu dönüş sadece ABD içinde bir momentum oluştuğunda gerçekleşecektir ve bu illaki Ortadoğu ülkelerinin buna ihtiyaç duydukları bir zamanda olmayabilir. ABD bir süre için Ortadoğu'daki bölgesel

güçlerin kendi aralarında denge bulmasını bekleyecektir. Ancak Körfez'deki petrol üreticisi ülkeler güvenlikleri açısından temelde ABD'ye bağımlıdır. Bu noktada Çin'in bölgenin güvenliğinin sorumluluğunu üstlenme konusunda ABD'nin yerini alabilecek ne iradeye ne de yeteneğe sahip olduğunu bilmemiz gerekir. ABD'nin Ortadoğulu müttefikleri belli bir özgüven kazandıktan sonra, henüz ABD Ortadoğu'ya geri dönmeden önce, ABD'ye yönelerek güvenlik talebinde bulunacaklardır. Çin bu ülkeler için bir yemdir.

Abdenour Toumi: Avustralya, İngiltere, Japonya ve ABD'nin güvenlik paketi AUKUS'a bakacak olursak Çin açısından Hint-Pasifik'teki Batı ittifakı baskılarının bir sonraki hedefi olabilir mi?

Satoshi Ikeuchi: Çin, Hint-Pasifik ülkelerini kapsayan çeşitli ittifak ve iş birliği yapılarının hedefi değildir. Bu yapılar Hint-Pasifik ülkelerinin Çin baskısı ve hâkimiyetinin hedefi olmasını engellemeyi amaçlamaktadır. Başbakan Fumio Kishida'nın 20 Mart'ta Hindistan'da verdiği demeçte de belirttiği gibi, temel kavram dayanıklılıktır. Eğer Hint-Pasifik ülkeleri tiranlık ve totalitarizmin hâkimiyetinden kurtulacak kadar dirençli olurlarsa dünyanın güvenliği de korunmuş olacaktır.

Abdennour Toumi: Hindistan ve Japonya, Çin'in Kuzey Afrika ve Ortadoğu bölgesindeki dinamik jeopolitik ve ekonomik rolü bakımından nerede duruyor?

Satoshi Ikeuchi: Ne Hindistan ne

de Japonya jeopolitik ya da ekonomik açıdan Ortadoğu'da Çin ile rekabete girmiyor. Çin, Ortadoğu ülkelerinin istediği kadar uzun yol alabilir. Japonya bu yollara trafik ışıkları koyarak katkıda bulunur, çünkü kuralsız yollar sadece kargaşa demektir. Eğer Çin bu bölgenin altyapısını inşa ederse harika olur ve eğer Ortadoğu ülkeleri bunun bedelini ödeyebilirse bu da harika olur.

Abdennour Toumi: ABD'nin Irak'ı işgalinin üzerinden yirmi yıl geçti, bu işgal bölgede daha fazla kaos ve şiddete neden oldu. Yanlış giden neydi?

Satoshi Ikeuchi: ABD zaferden sonra az gelişmiş bir devlet yapısı ile ülkeyi yönetmeye hazır değildi. Devlet inşa etmek ABD Ordusunun yapmayı bildiği bir iş değildi.

Abdennour Toumi: Genel uluslararası politikada Asyalı aktörler arasındaki rekabet ve çekişmeyi göz önünde bulundurursak, sizce bu rekabet Asyalı aktörlerin Ortadoğu'daki aktif dış politikalarında da görünür mü?

Satoshi Ikeuchi: Ortadoğu'da Çin ve diğer Asya ülkeleri arasında rekabet olduğunu düşünmüyorum. Ortadoğu ülkelerinde, tüm dünyanın kendilerine hükmetmek istediği ve onlar için rekabet ettiğine dair süregelen yanlış bir kanı var. Aslında durum böyle değil. Ortadoğu ülkeleri kendi düzenlerini kendileri kurabilirler. Asya'dakilerin yanı sıra, dış ülkeler bu sürece yardımcı olabilir ve destekleyebilir ancak bölgede nüfuz için birbirleriyle rekabet etmezler. ■